

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 52

(Prot. Nr. 40, 4.§)

2011. gada 5. augustā

Par lietas neierosināšanu

Par AS „PKL Flote” 2011.gada 6.jūlija iesniegumu par būtisku tiesisko un faktisko apstākļu maiņu attiecībā uz 2011.gada 5.janvāra lēmumu Nr.1

Konkurences padome 2011.gada 6.jūlijā saņēma AS „PKL Flote” (turpmāk – Iesniedzējs vai PKL) iesniegumu Nr.186/07-11i par būtisku tiesisko un faktisko apstākļu maiņu attiecībā uz 2011.gada 5.janvāra lēmumu Nr.1 (turpmāk – Iesniegums).

Iesniedzējs norāda, ka Konkurences padomes 2011.gada 5.janvāra lēmums Nr.1 (turpmāk – Lēmums) bija pamatots ar sekojošiem argumentiem:

- 1) Rīgas brīvostas pārvaldei ir rīcības brīvība, kādā veidā nodrošināt velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvoztā, t.i., nodrošināt šos pakalpojumus pašai vai slēgt līgumus ar citiem dalībniekiem;
- 2) Likumdevējs ir noteicis īpašu šādu strīdu izskatīšanas kārtību, kuru PKL var izmantot savu aizskarto interešu aizsardzībai, proti, visus strīdus par līguma slēgšanu ar komercsabiedrībām par darbību Brīvostas teritorijā saskaņā ar Likuma par ostām 7. panta trešās daļas 7.punktu izskata Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā;
- 3) Rīgas brīvostas pārvaldei ir tiesības atteikt slēgt līgumu ar PKL par tās darbību Rīgas brīvoztā, ja Rīgas brīvostas pārvalde pati nodrošina velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvoztā, neslēdzot līgumus ar neatkarīgām komercsabiedrībām;
- 4) Nav konstatējama tehniskās attīstības ierobežošana jeb pakalpojumu apjomu samazinājums.

Iesniedzējs norāda, ka iepriekš norādītie 1. – 3. argumenti Konkurences padomes Lēmumā ir pretrunā ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk - Senāts) 2011.gada 13.maija lēmumu lietā

Nr.420414011 (SKA – 562/2011)¹ (turpmāk – Senāta lēmums), kurā Senāts apmierinājis akciju sabiedrības „PKL Flote” blakus sūdzību un nosūtījis lietu Administratīvajai rajona tiesai izskatīšanai pēc būtības, un Administratīvā rajona tiesa 2011.gada 21.jūnijā šajā lietā pieņēmusi lēmumu par pagaidu noregulējumu².

Iesniegumā skaidrots, ka Senāts lēmumā secināja, ka atbilstoši Rīgas brīvostas likuma 10.panta trešajai daļai un 12.pantam Rīgas brīvosta ir publiska lieta, un komercdarbības veikšanai Rīgas Brīvostas teritorijā komersantam ir jāslēdz līgums ar Rīgas brīvostas pārvaldi, kura pārvalda publisko lietu un lemj par tās nodošanu sevišķai izmantošanai – komercdarbības veikšanai noteiktam komersantam. Rīgas brīvostas pārvaldei ir pienākums slēgt līgumu par komercdarbības veikšanu ostā ar jebkuru komersantu, kurš atbilst Rīgas brīvostas likuma 12.panta nosacījumiem, jo šādi līgumi ir uzskatāmi par obligātiem publisko tiesību līgumiem. Rīgas brīvostas pārvaldes interese slēgt šādu līgumu izriet no apstākļa, ka ostas darbībai ir nepieciešami velkoņa pakalpojumi, savukārt vajadzība nodrošināt ostas darbību izriet no pienākuma to pārvaldīt. Iesniedzējs norāda, ka Senāts pretēji Konkurences padomes Lēmumā norādītajam nolēma, ka strīdi saistībā ar līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu ir pakļauti administratīvo tiesu kontrolei. 2009.gada 28.augusta lēmumā lietā Nr.A43004109 (SKA – 736/2009) Senāts secināja, ka Konkurences padome ir tiesīga pārbaudīt Rīgas brīvostas pārvaldes rīcības, slēdzot līgumus par velkoņa pakalpojuma sniegšanu, atbilstību Konkurences likuma normām. Līdzīgus secinājumus Senāts izdarījis 2011.gada 1.jūlija spriedumā.

Iesniedzējs uzskata, ka Konkurences padomes Lēmums pieņemts, vadoties no patiesībai neatbilstošas Rīgas brīvostas pārvaldes sniegtās informācijas. Neatbilstošs faktiskajiem apstākļiem ir arī Konkurences padomes Lēmumā izteiktais secinājums, ka nav konstatējams Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpums, atbilstoši kuram *dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā preču ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam*. Šobrīd Rīgas brīvostā pilnībā netiek nodrošināti velkoņu pakalpojumi, ko apliecina Rīgas brīvostas pārvaldes izsludinātais iepirkuma konkurss par jaunbūvēta velkoņa iegādi, ostas klientu sūdzības un ārvalstu kompāniju vēlme izmantot PKL velkoņu pakalpojumus.

Iesniedzējs Konkurences padomei lūdz atcelt Konkurences padomes Lēmumu un ierosināt lietu pret Rīgas brīvostas pārvaldi par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu uz tā 06.12.2010. iesnieguma pamata.

¹ Līdzīga satura lēmumu Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments pieņēmis 03.05.2011. lietā Nr.A420710310 (SKA – 482/2011)

² Līdzīga satura lēmumu Administratīvā rajona tiesa pieņēmusi 13.06.2011. lietā Nr.A420710310

Izvērtējot Iesniegumā ietverto un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a:

1. Konkurences likuma 3.pants nosaka, ka Konkurences likums attiecas uz tirgus dalībniekiem un jebkuru reģistrētu vai neregistrētu tirgus dalībnieku apvienību. Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam par tirgus dalībnieku uzskatāma jebkura persona, kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā.

Senāts, tulkojot minēto tiesību normu kopsakarā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā paustajām atziņām vairākkārt ir norādījis, ka *jēdziens „tirgus dalībnieks” konkurences tiesībās izprotams funkcionālā nozīmē: tā ir katra saimniecisko darbību veicoša vienība neatkarīgi no tās juridiskās formas vai finansēšanas veida. Noteicoša ir saimnieciskās darbības veikšanas pazīme, nevis tirgus dalībnieka juridiskā forma. Tas nozīmē, ka Konkurences likums attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem, arī publisko tiesību subjektiem, ja tie veic saimniecisko darbību*³.

2. No pastāvīgās Eiropas Savienības Tiesas judikatūras arī izriet, ka *darbībām, kas attiecas uz publiskas varas īstenošanu, nav saimnieciska rakstura, kas pamatotu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma (Līguma par Eiropas Savienības darbību) konkurences tiesību normu piemērošanu*⁴. Ņemot vērā, ka Konkurences likumā ietvertais konkurenci ierobežojošo darbību regulējums ir saskaņots ar Eiropas Savienības konkurences tiesībām,⁵ ievērojot norādītos apsvērumus, secināms, ka personas darbībai publisko tiesību jomā, īstenojot no publisko tiesību normām izrietošos pienākumus, nav piemērojams Konkurences likuma regulējums.

Turklāt, lemjot par Konkurences likuma piemērojamību, darbības kvalificēšana kā publiskās varas īstenošana vai kā saimnieciska darbība ir jāveic atsevišķi attiecībā uz katru konkrētā subjekta veicamo darbību⁶.

3. Likums „Par ostām” un Rīgas brīvostas likums nosaka komercdarbības veikšanas noteikumus Rīgas brīvostas teritorijā, kā arī Rīgas brīvostas pārvaldes tiesības un pienākumus šajā sakarā. Atbilstoši Rīgas brīvostas likuma 12.panta pirmajai daļai kapitālsabiedrība var pretendēt uz līguma noslēgšanu ar Rīgas brīvostas pārvaldi un atļaujas saņemšanu, ja tiek izpildīti šajā tiesību normā noteiktie priekšnosacījumi. Savukārt no minētā likuma 12.panta ceturtās daļas izriet Rīgas brīvostas pārvaldes pienākums

³ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 01.07.2011. spriedums lietā Nr.SKA-268/2011, 7., punkts, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 29.04.2011. spriedums lietā SKA-100/2011, 11.punkts un šajos spriedumos norādītā judikatūra

⁴ Eiropas Savienības Tiesas 26.03.2009. spriedums lietā C-113/07 P Selex, 70. punkts

⁵ Sal. Konkurences likuma 1.panta 9.punkts, 3.pants un 28.panta trešā daļa

⁶ Sal. Eiropas Savienības Tiesas 01.07.2008. spriedums lietā C-49/07 MOTOE, 25.punkts

slēgt līgumu ar kapitālsabiedrību, kura izpilda priekšnoteikumus līguma slēgšanai un atļaujas saņemšanai.

No Iesnieguma izriet, ka PKL vēlas, lai tiktu ierosināta Konkurences likuma iespējamā pārkāpuma izpētes lieta sakarā ar Rīgas brīvostas pārvaldes rīcību, atsakoties slēgt līgumu ar PKL, kas pēc būtības nozīmē, ka PKL vēlas noslēgt līgumu ar Rīgas brīvostas pārvaldi un saņemt atļauju velkoņu pakalpojumu sniegšanai Rīgas brīvostas teritorijā.

4. Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, lai attiecībā uz Rīgas brīvostas pārvaldes rīcību piemērotu Konkurences likuma noteikumus jākonstatē, ka Rīgas brīvostas pārvaldes konkrētā rīcība, atsakot slēgt līgumu ar PKL par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā un sekojoši neizsniedzot atļauju, ir saimnieciska darbība. Šajā sakarā Konkurences padome uzskata par atbilstošu atsaukties uz Senāta lēmumu, jo Senāts jau ir vērtējis Rīgas brīvostas pārvaldes konkrētās rīcības attiecināmību uz publisko vai privāto tiesību jomu.

Senāts ir norādījis, ka *tā kā publiskas lietas pārvaldīšana, ko regulē publiskās tiesības, ir darbība publisko tiesību jomā, arī no šīs pārvaldīšanas izrietošā publiskās lietas nodošana sevišķajai izmantošanai ir darbība publisko tiesību jomā. Līguma [par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā] priekšmets ir Rīgas brīvostas pārvaldes atļauja un komersanta apņemšanās veikt noteiktu komercdarbību Rīgas brīvostas teritorijā. Rīgas brīvostas pārvaldes interese slēgt šādu līgumu izriet no publisko tiesību normām. Līguma priekšmets arī acīmredzami neatbilst nevienam no Civillikumā regulēto līgumu veidiem. Tā kā līgums par sadarbību velkoņu pakalpojumu sniegšanā tiek slēgts publisko tiesību jomā, lieta par šāda līguma slēgšanu ir skatāma administratīvā procesa kārtībā⁷.*

Tādējādi secināms, ka Rīgas brīvostas pārvaldes konkrētā rīcība, atsakot slēgt līgumu ar PKL par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā un sekojoši neizsniedzot atļauju, nav saimnieciska darbība, bet Rīgas brīvostas pārvaldes rīcība publisko tiesību jomā.

5. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus kopumā, tā kā Rīgas brīvostas pārvaldes rīcība, neslēdzot līgumu ar PKL par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā, nav tās saimnieciska darbība, bet Rīgas brīvostas pārvaldes rīcība publisko tiesību jomā, Konkurences padome secina, ka Rīgas brīvostas pārvaldes rīcības tiesiskuma un pamatotības pārbaudei nav piemērojams Konkurences likuma (tās 13.panta pirmās daļas) regulējums. Līguma slēgšana par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā izriet no publisko tiesību normām un konkrētajā gadījumā Rīgas brīvostas pārvalde nav uzskatāma par tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē.

⁷ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 03.05.2011. lēmums lietā Nr. SKA – 482/2011, 15. – 18.punkts

Konkurences padome jau iepriekš ir norādījusi, ka no publisko tiesību normām tieši izrietoša Rīgas brīvostas pārvaldes rīcība (līguma slēgšana par kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanu) vērtējama kā valsts pārvaldes funkciju īstenošana, kuras pārbaudei nav piemērojams Konkurences likuma regulējums, bet gan Administratīvā procesa likuma noteikumi.⁸

6. PKL ir norādījusi, ka 2009.gada 28.augusta lēmumā lietā Nr.A43004109 (SKA – 736/2009) Senāts ir secinājis, ka Konkurences padome ir tiesīga pārbaudīt Rīgas brīvostas pārvaldes rīcības, slēdzot līgumus par velkoņa pakalpojuma sniegšanu, atbilstību Konkurences likuma normām. PKL nepamatoti norāda uz minētajiem Senāta secinājumiem. Konkrētā lieta nebija ierosināta un izvērtēta sakarā ar Rīgas brīvostas pārvaldes rīcību, tai atsakot slēgt līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu, bet uz atšķirīgu faktisko apstākļu pamata⁹. Līdz ar to arī Senāts savus secinājumus nav izdarījis Iesniedzēja norādītajā kontekstā¹⁰.

7. Attiecībā uz PKL iebildumiem par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkta iespējamo pārkāpumu¹¹ Konkurences padome vērš uzmanību, ka jau iepriekš ir izskaidrojusi¹², ka iebildumi kas saistāmi ar minēto iespējamo pārkāpumu ir vienīgi izrietoši no Rīgas brīvostas pārvaldes rīcības, neslēdzot līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu un līdz ar to nav vērtējami atsevišķi, bet vienīgi norāda uz šādas rīcības iespējamām sekām. PKL, skaidrojot pārkāpuma būtību, arī nav norādījusi, uz kādu atsevišķu un atšķirīgu Rīgas brīvostas pārvaldes rīcību, kas izraisa Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkta iespējamo pārkāpumu, bet vienīgi atkārtoti norādījusi uz Rīgas brīvostas pārvaldes atteikumu slēgt līgumu un šīs rīcības sekām. Tā kā Rīgas brīvostas rīcība, slēdzot vai atsakot slēgt līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā, ir tās rīcība publisko tiesību jomā, no šīs darbības/bezdarbības iespējami radušās sekas ir vērtējamas ievērojot Administratīvā procesa likuma noteikumus (tostarp, Administratīvā procesa likuma 8.nodaļa).

Papildus jānorāda, ka PKL nav pamatojusi, kā Iesnieguma 5. un 6.punktā norādītais, ka „šobrīd Rīgas brīvostā netiek nodrošināti velkoņu

⁸ Konkurences padomes 2010.gada 2.decembra lēmums Nr. 88, 5.punkts, publicēts Latvijas Vēstnesī 22.12.2010. Nr.202, sal. arī Konkurences padomes 2007.gada 25.jūlija lēmums Nr.94, publicēts Latvijas Vēstnesī 02.08.2007. Nr. 124 un Konkurences padomes 2008.gada 10.septembra lēmums Nr.94, publicēts Latvijas Vēstnesī 23.09.2008. Nr.147

⁹ Par apstākļiem, kas tika vērtēti šajā lietā skatīt Konkurences padomes 2009.gada 24.marta lēmumu Nr.E02-8, publicēts Latvijas Vēstnesī 3.04.2009. Nr.53.

¹⁰ Senāta secinājumus par lietas būtību detalizētāk skatīt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 01.07.2011. spriedumā lietā Nr.A43004109 (SKA – 268/2011)

¹¹ Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties kā *preču ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam.*

¹² Konkurences padomes 2011.gada 5.janvāra lēmums Nr.1, 6.2.punkts, publicēts Latvijas Vēstnesī 28.01.2011. Nr.16.

pakalpojumi” aizskar tās tiesiskās intereses¹³. Trešās personas šajā sakarā Konkurences padomē nav vērsušās.

8. Lai arī Iesnieguma 7.punktā ir dota atsauce uz Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulu, Iesniedzējs nav precizējis un pamatojis, kā tieši ir izpaudies konkrētais pārkāpums Rīgas brīvostas darbībā, izņemot iepriekš norādītajā veidā Rīgas brīvostas pārvaldei neslēdzot līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu ar PKL.

9. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Konkurences padome secina, ka nav mainījušies tādi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas būtu par pamatu Konkurences padomes Lēmuma atcelšanai un lietas ierosināšanai par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulas, 1. un 2.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumiem Rīgas brīvostas pārvaldes darbībā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 85.panta pirmo daļu *adresātam nelabvēlīgu tiesisku administratīvo aktu var atcelt jebkurā brīdī, izņemot gadījumu, kad saskaņā ar tiesību normām šāda paša satura administratīvais akts tūlīt būtu jāizdod no jauna*. Līdz ar to ir jāpieņem lēmums, ar kuru PKL lūgums, atcelt Lēmumu un ierosināt lietu uz PKL 06.12.2010. iesnieguma pamata par Rīgas brīvostas pārvaldes dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ir noraidāms.

Ņemot vērā iepriekšminēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 1.panta 9.punktu, 3.pantu, 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulu, 1. un 2.punktu, 23.panta trešās daļas 3.punktu un 23.panta ceturto prim daļu, Administratīvā procesa likuma 85.panta pirmo daļu, Konkurences padome

n o l ē m a:

1) noraidīt Iesniedzēja lūgumu par Konkurences padomes 2011.gada 5.janvāra lēmuma Nr.1 atcelšanu;

2) neierosināt lietu uz akciju sabiedrības „PKL Flote” 2011.gada 6.jūlija iesnieguma Nr.186/07-11i un 2010.gada 6.decembra iesnieguma Nr.539/12-10i pamata;

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme

¹³ Saskaņā ar Konkurences likuma 23.panta pirmo daļu *pamatoti ieinteresētā persona ir persona, kurai pārkāpuma dēļ radies vai var rasties tiesību vai tiesisko interešu aizskārums*